

A hatósági élelmiszerfelügyelet és -szabályozás külföldön III.

Élelmiszerfelügyelet és a használati eszközök ellenőrzése Hollandiában

Az élelmiszerekre és italokra vonatkozó legfontosabb előírásokat az Árutörvény tartalmazza, melyet 1919-ben alkottak és 1935-ben módosítottak, majd 1988-ban teljes mértékben felújítottak. Az élelmiszer felügyeletet Hollandiában az egészségvédelmi és áruvizsgálati inspekciók látják el, melyeket a Népjóléti, Népegészségügyi és Kulturális Minisztérium felügyel. Állati eredetű élelmiszereknél az ellenőrzés két szinten működik: A vágó állatok, a vágás és a hús egészségügyi felügyeletét az Állat- és Húsvizsgáló Birodalmi Szolgálat végzi. A húsfeldolgozó üzemek ellenőrzését, melyek termékeiket közvetlenül a fogyasztók számára gyártják (mint pl. a hentesüzemek) az Áruvizsgálati Szolgálat tartja kezében. Jelenleg 13 Áruvizsgálati Szolgálat működik Hollandiában, melyek általánosan jól képzett és tudományosan is kvalifikált szakemberekkel rendelkeznek. Az élelmiszer ellenőröknek nyomozási engedélyük is van és egy büntetendő cselekmény gyanúja esetén áru-rendőrökként lépnek fel. A 13 Áruvizsgálati Szolgálat mindegyike specializált és ezáltal a vizsgálat területén különleges lehetőségekkel rendelkezik. A szakosodás a mezőgazdasági és kertészeti termékektől, az élelmiszerek nagyobb csoportjain keresztül egészen a konyhafelszerelésekig, valamint kozmetikumokig és játékokig terjed. Egy inspektor egy-egy területen 2-4 éves időtartamra terjedően valamennyi előállítót és forgalmazót ellenőriz, melynek során a következő feladatokat látja el:

1. Az alap- és segédanyagok alkalmasságának vizsgálata, valamint a helységek műszaki és higiéniai körülményeinek ellenőrzése, melyekben az anyagokat tárolják.
2. A receptúrák és a technológiák, valamint a gépek és eszközök ellenőrzése beleértve azon helységek műszaki és higiéniai állapotának szemléjét, ahol a gyártás folyik.
3. A csomagolás és jelölés, valamint a tömeg/térfogat teljességének vizsgálata.
4. Mintavétel.

1989-ben az inspektorok összesen 300000 ellenőrzést folytattak le. Az inspekciók során ugyancsak 300000 mintát vettek a laboratóriumi vizsgálatok számára. A minták vizsgálatára minden regionális Áruvizsgálati Szolgálat egy kémiai-fizikai és egy mikrobiológiai laborral rendelkezik. Ezáltal az inspekciók nagyon céltudatosan és hatékonyan bonyolíthatók le. Ugyanakkor jól használhatók az ellenőrzések során begyűjtött információk a laboratóriumi vizsgálatok során is. Kisebb eltérések esetén elegendőnek látszanak az inspektorok szóbeli figyelmeztetéseit vagy kissé súlyosabb esetben az Áruvizsgálati Szolgálat igazgatója által írt figyelmeztető levelek. A szóbeli vagy írásos figyelmeztetés esetén az inspektor és az előállító képviselői egy olyan határidőben állapodnak meg, ameddig a megállapított hiányosságot ki kell küszöbölni.

Az üzemellenőrzéseket az inspektorok előzetesen nem jelentik be. Az inspektorok napi jelentésben számolnak be tevékenységükről a kihelyezett Főszolgálatnál. A napi

jelentésben az inspektor beszámol az általa megállapított eltérésekről és az előállító számára előírt feladatokról. Az ismételt ellenőrzés határidejét is rögzíti a napi jelentésben. A jelentést az Áruvizsgálati Szolgálat adminisztratív osztálya számítógépen rögzíti és így a számítógép jelzi, hogy az üzembe ismételt ellenőrzésre van szükség. Amennyiben az újabb ellenőrzés során kiderül, hogy az eltérés okát vagy a hiányosságokat nem szüntették meg, akkor az inspektor szigorú intézkedéseket tartalmazó leirattal fordulhat az előállítóhoz.

Az Áruvizsgálati Szolgálat részletes és alapos információval rendelkezik az ellenőrzési terület előállítóiról (üzemkataszter). A számítógépes nyilvántartás tartalmaz minden lényeges információt, de az üzemellenőrzések és a minta vizsgálatának fontosabb jellemző adatait is. Az ellenőrzési és vizsgálati feladatok meghatározása érdekében éves ellenőrzési, mintavételi és vizsgálati tervet állítanak össze. Az ellenőrzési és vizsgálati eredmények, valamint a folyó évben megállapított eltérések ismeretében az Áruvizsgálati Szolgálat az inspektorokkal és a laboratórium vezetésével összehangoltan határozza meg az éves terveket. Szakterületenként állapítják meg a végrehajtandó inspekciók és a minták számát. A számítógépes kódrendszer segítségével azután igen könnyen rögzíthető, hogy ezt és ezt a henteszt négyeszer egy évben kell ellenőrizni és e négy ellenőrzés során összesen hat mintát kell venni. Ezt kisebb üzemszempontonként határozzák meg és rögzíti a számítógépen. Miután valamennyi információ bekerül a számítógépes rendszerbe, igen könnyen összeállítható az inspektorok ellenőrzési terve, amely alapján az ellenőr előre tudja, hogy mely inspekciókat kell lebonyolítani a vonatkozó évben és mely mintákat mely üzemekben kell vennie.

Az ellenőrzési és mintavételi terveket irányelvként kezelik. A rendelkezésre álló összkapacitáson belül elegendő erő áll rendelkezésre az olyan tevékenységekre is, amelyeket előre nem lehet tervezni. Ezen belül egyre inkább olyan különleges esetekre kell gondolni, mint az Európai Gazdasági Közösségben felmerült problémák tisztázása vagy nemzeti akciók ellátása.

Az ellenőr havonta áttekintést kap tervéről, amelyben a már végrehajtott tevékenységek be vannak jelölve. Így láthatóvá válik, hogy mennyire valósultak meg a tervezett feladatok. Ezáltal különleges esetek (pl. egy inspektor hosszabb megbetegedése) fellépésénél az osztályvezetőnek lehetősége van arra, hogy a feladatokat átcsoportosítsa. Az ellenőrzési és vizsgálati eredmények alapján igen áttekinthetően és folyamatosan készíthető elő a következő év feladatterve is.

Az Áruvizsgálati Szolgálatok inspektorainak nyomozási felhatalmazása van, amely határozatok hozatalára is feljogosítja őket. Hatáskörük kiterjed arra is, hogy a nem megfelelő árut lefoglalják. Azonban arról bíróság dönt, hogy mi történjék a lefoglalt áruval. Minden regionális Áruvizsgálati Szolgálat vezetője egyidejűleg intézkedésre jogosult ellenőr is, aki az emberi egészség veszélyeztetése feltételezésekor további vizsgálatokat rendelhet el, és az előzőeken túlmenő nyomozási hatáskörrel való felruházásra is jogosult.

Molnár Pál